

ХЕРБЕРТ АЙЗЕНРАЙХ БАЛОНИ ЗА ПУСКАНЕ

Превод от немски: Венцеслав Константинов, —

chitanka.info

Слънцето още не бе изгряло, ала откъм морето, чиито близък прибой зад ръба на скалния купен не се виждаше и поради посоката на вятъра не се и чуваше, още от ранни зори струеше почти равна, широка, часове наред едва променяща се бледа светлина, сякаш далеч някъде е лумнал ярко над водата чакал слънчев лъч, плъзнал се е по огледално заоблената повърхност чак досами брега и там, препъвайки се, загубва своя устрем, прескача хълмистата рамка и потъва навътре в сушата, където скоро изчезва в нейната трептяща черна бездна. Звездите висяха много високо в небето, под тях сегиз-тогиз прелитаха разпарцалени облаци, като че вятърът ги отронваше на късове от тъмнотата на сушата.

Той лежеше по гръб с извити на една страна бедра, от което тялото му бе неестествено изпънато и със здравата си лява ръка размазваше едно листо от стърчащия пирей, сред който се бе заврял. Помириса пръстите си, но щом само помръдна ръката си, прониза го болка през целия гръден кош и поради болката не усети никаква миризма. Сетивата му не можеха да преодолеят болката. Единственото, което все още надделяваше над болката, бе мисълта му. С помощта на мисълта бе преминал и бе устоял през всички болки, а онова, което си мислеше, откак лежеше сразен сред пирея, бе една-едничка непрестанна мисъл. Не бе някаква особена мисъл, знаеше това. Не съществуваше мисъл, която да е особена. Не бе и мисъл, която утешава или дори помага, защото утешителни или дори помагачи мисли не съществуваха. Тъй че би могъл да мисли и за нещо друго, понеже помощ и утеха даряваше не някакво съдържание на мисълта му, а простият факт, че мислеше. Затова би могъл да мисли и за нещо друго, но понеже вече се бе заловил за тази мисъл, а и поводът за нея му се бе натрапил, мислеше си какъв ли ще бъде денят. И с тази мисъл надмогваше болката.

Да! Мисленето все още си бе останало най-доброто нещо, най-доброто, а също и най-главното нещо. Да, така беше.

— Чуй! — прошепна единият от двамата мъже, които седяха край него. — Като че каза нещо! — заослушва се, но другият махна сърдито с ръка, тъй че след известно време той пак се върна в предишната си приклепнала поза, от която се бе надигнал.

Да! Както всеки човек, и той би трябвало да извърши известни неща през живота си, би трябвало да ги извърши така, както всеки друг

човек трябва да ги върши; само че той вършеше каквото вършеше, без да се уповава на стойността на своето дело; тъй че тук все пак се различаваше от многото други хора, които някога бе срещал. Всички те бяха суетни. Но понеже и той би трябвало да направи нещо, тъй както всеки човек трябва да прави нещо, щом веднъж се е озовал на тази земя, за да не трябва да иде и се обеси като някой, който не го бива вече за нищо друго, или пък никога не го е бивало за нищо друго... Затова винаги бе вършил всичко толкова добре, колкото можеше, и след като отначало само бе обмислял как едно нещо може да се направи най-добре, после бе започнал да върши предимно неща, които го подтикваха към усилено мислене, за да може да ги овладее, както трябва, а накрая вече бе вършил само такива, които можеше изобщо да овладее единствено, ако мислеше: неща, чието извършване бе рисковано само дотолкова, доколкото рискът произлизаше в мисълта и свършваше в мисълта.

Да! Най-голямо удоволствие му бе доставяло винаги мисленето; и само с известно пренебрежение би могъл да каже, че никога през живота си не е вършил нещо, което да не е извършено заради мисленето. Така години наред бе управлявал хотела, а също бе служил на партията и бе тласнал напред някои нейни дела, при все че цялата работа му бе безразлична като нещо чуждо, но бе го вършил, за да може да размисля как такава една работа ще се извърши най-добре. По същата причина бе развъждал блатни бобри и бе изучил книговезство, бе аранжирал и изложби — някъде на промишлени стоки, другаде на картини. Измислял бе и рекламни текстове — за автомобилни гуми, на които тон самият не се взеше; на цигари, които не му бяха по вкуса; а и за държавния заем, за който сам той не бе склонен да запише и пукнат петак. А и филмите тогава бе направил само за това, понеже му бе минало през ум, че навярно умее да прави всичко друго, но не и филми.

— Бе чудо-човек, знаеше и две, и двеста — каза единият от двамата мъже, които като гарвани клечаха край него. Той още не бе завършил думите си, когато забеляза, че другият го поглежда, и разбра, че другият е схванат как му се иска направо да онемее, още в началото на изречението си. И когато другият го погледна, без да отрони нито звук, ръката му се протегна и докосна челото на лежащия човек. Челото бе набръчкано и тези бръчки трепнаха при слабия допир на

пръстите. Мъжът, който бе проговорил, погледна другия с поглед на човек, възстановил правата си, лицето му възвърна доволния си израз и той оттегли ръката си. След това тихо каза: — Не, струва ми се няма никакъв смисъл да го измъкваме оттук. И най-слабото движение ще го довърши. Най-добре е да го оставим да си лежи, както си е. Единственият му шанс е в това да лежи мирно. — Тялото му се сви обратно в ъгловатата приклепана поза, от която се бе привел напред, а когато другият не отговори, и той млъкна. Другият искаше да каже, че с приказки всичко се разваля, но не го каза. Двамата се загледаха навътре в морето, отвърнали очи от лежащия човек помежду им сред ниския, остър пирей, обрасъл почти навсякъде по кората от навяна пръст върху скалния купен като проказа по кожата на земята.

Да! А също бе писал. Но дори и писането не бе толкова добро и толкова важно нещо като мисленето, а писал бе само за да може да размисля как едно нещо може да се опише най-добре — действително събитие, душевно преживяване или просто морски слънчев изгрев. Ала каквото и да бе, той го описваше единствено заради мисълта и когато бе написал подобно нещо, и когато не намираше повече средства да опише историята по-добре, унищожаваше листа. Не изгаряше написаните листове, а ги хвърляше смачкани в кошчето за боклук; после някой ден с тях заедно с други отпадъци подпалваше печката. Не желаше да има нищо общо с хората, чиято професия се състоеше в писането; те бяха суетни; а заради пари не си струваше. Той пишеше, за да трябва да размисля как едно нещо може да се опише най-добре, а после, когато вече знаеше, че с помощта на онова, до което се бе добрал с мисълта си, би могъл да напише цял куп твърде добри неща, продължаваше да пише, за да трябва да мисли как едно нещо трябва да бъде описано по най-верния начин.

И по тази причина бе обичал най-различни жени; никога определен тип. Оженил се бе пак по същата, единствена подбуда в своя живот. Впрочем никога не бе вършил нещо в живота си, което да не е от полза за мисленето му, а много неща, почти всичко, бе извършил всъщност само за да трябва да мисли. Мисленето бе негова страст и вината не беше негова, ако извън мисленето му светът изглеждаше така дяволски различно — опърничав, глупав и покварен. Не, вината не бе в него, а светът, тъй както бе в мисълта му, имаше своето оправдание. Баста!

Двамата мъже се оборавиха от мрачната си занесеност и първият прошепна:

— Сега вече го чу, нали? Чу ли го, или не? — Другият, макар също да бе чул къркоренето, поклати намусено глава и двамата продължиха да се ослушват за къркоренето, което звучеше остро като сухи съчки в устата, гърлото и гърдите на лежащия човек и се взираха в устните му, които беззвучно се движеха. Първият се приведе до беззвучно говорещата уста, но не можа да чуе какво казва; чуваше само сухото къркорене и виждаше движението на устните. Двамата се ослушваха, докато къркоренето престана, после първият каза:

— Чува се съвсем тихо; идва от дробовете. Затова се чува така тихо.

Другият сложи ръце на гърдите си и отвърна настойчиво:

— Аз не чух нищо. Нищо, абсолютно нищо не чух.

— А може би бълнува — настоя първият.

— Ти бълнуваш — възрази му вторият.

— А може би трябва да ни каже още нещо; нещо важно. — Той се приведе още веднъж съвсем близо до устата на лежащия човек. — Вече нищо — отбеляза той, вдигайки отново глава.

— Какво нищо?

Въпросът дойде съвсем внезапно.

— Сега пак утихна.

— Най-добре щеше да бъде — каза вторият — да нямам вече нищо общо с цялата тази мръсна история. Аз, аз още от самото начало не исках да имам нищо общо с тази работа. Да рискуваш живота си за една такава глупава и мръсна история — просто не си струва. За подобно нещо наистина не си струва. Искане ми се никога да не бях се захващал с цялата тази работа.

— За бога, също и аз — каза първият навъсено. Двамата млъкнаха; последвалата тишина трептеше в ушите им.

Да! Той бе мислил извънредно много; с помощта на мисълта си бе овладял нещата на света — света или действителността; той се бе запознал с цял куп дяволски самомнителни хора, които знаеха за това още стотина други имена. Имената обаче не го интересуваха, интересуваше го само да не се остави да бъде смазан от тези неща, а да ги овладее. И тъй той бе надделял над всевъзможни неща и ги бе подчинил под свой контрол, а когато извън мисълта му нещата често

биваха другояче, вината не бе негова. Това с нищо не го засягаше. А в последна сметка мисленето до такава степен се бе превърнало в негова страст, че нещо, което не можеше да намери място в мисълта му, за него въобще преставаше да съществува; единственото, което бе съществувало, без да е намерило напълно място в мисълта му, бе той самият; той самият, тялом и духом, все още не бе намерил място в мисълта си. Известно време той търпеше това, но после нещата стигнаха дотам, че вече не намираще никаква друга подбуда за мисленето си освен себе си, освен самия себе си, тялом и духом, и поради това се бе захванал с тази лудешка история, при която се залагаше всичко на карта; и сега вече трябваше да стане нещо в неговото мислене, и то нещо съвсем радикално; да, именно в мисленето му. Защото каквото и да ставаше с него сега, след като бе започнал тази история, то не бе нищо друго освен най-крайното му, най-дръзкото от всичките му предизвикателства към неговото мислене, към това жадно, никога ненасищащо се мислене... и докато си мислеше всичко това, той се усещаше твърде жалък, малодушен и победен, а не се бе случило нищо и ето че лежеше сразен, преди изобщо да бе навлязъл, както трябва, в тази работа, лежеше тук сред тези остри, щръкнали трънаци и знаеше, че всичко свършва, преди да е достигнало до своя истински край.

Сегиз-тогиз притъмняваше, като че вятърът с внезапен порив отгласкваше назад мъждукащата светлина, която струеше откъм морето. Един от облаците, които вятърът бавно тикаше пред себе си подобно стенобойна машина, изведнъж се разпръсна при сблъскването си със светлината и се посипа на хиляди ситни капчици върху земята и върху двамата клекнали мъже, които бяха вдигнали яките си, и върху лежащия помежду им човек. Единият от тях каза:

— Във всеки случай не беше страхливец. Беше куражлия човек. Но все пак — продължи той — заради една такава кучешки мръсна история...

А той, който лежеше слаб, смазан и неподвижен помежду двамата недодялани здравеняци и знаеше съвсем точно, че не му остава кой знае колко много време, завря се по-дълбоко в жилавия, невисок храсталак; с подвижната си лява ръка размаза едно листо и помириша пръстите си; слабото движение вече не му причини болка, но така и не усети никаква миризма — сетивата му бяха отишли по

дяволите. И той си помисли, че понякога му бе минавало през ум как би използвал последните си минути за съвсем други неща — може би щеше да дири в съзнанието си някакъв спомен, тъй както жените ровят в издутите си дамски чанти и търсят нещо, някаква вещ, за която не са сигурни дали не са я оставили някъде в къщи — чантата пред корема, опряна в скута, единият крак, стъпил само на пръсти, леко повдигнат, горната част на тялото леко извито встрани и приведена напред, главата високо вдигната и отметната косо назад към тила, без да поглежда, доверявайки се изцяло на осезанието на пръстите, които ровят в тъмната утроба на чантата; със следи на нетърпение по лицето, макар че няма какъде да бързат.

О, да! Защо не мислеше за жени? Защо не мислеше за всички онези неща, за които не знаеше точно дали ги бе пропуснал или ги бе отстранил от себе си, дали ги бе пренебрегнал умишлено или само от разсеяност? Всъщност бе очаквал, че ще мисли за подобни неща; ала не стана така и понеже не стана така, не можеше да се принуди да мисли за тези неща, защото сега вече бе принуден да мисли за обстоятелството, че именно онова, което бе очаквал, не ставаше. Но и с това би се справил, каза си той.

— Какво ли си мисли човек като този тук, докато лежи тъй и просто чака да замине на оня свят? — каза единият от двамата мъже. Каза го по-скоро на себе си, отколкото на другия мъж, а и онзи не му отговори нищо. Краткият ситен дъждец бе престанал, още няколко порива на вятъра, и небето бе изчистено от облаци, а след това и вятърът изчезна. Над морето се простираха тюркоазните отблясъци на слънцето, което вече се бе изкатерило над сушата иззад облачната верига на хоризонта.

И все пак! Сега имаше чувството, че е устоял на не една ожесточена атака: да, дори бе отвърщал на ударите с удар, чудесно бе контрирал. Но всъщност още първата атака го бе сварила неподготвен, бе раздвижила почвата под нозете му... и изведнъж откри, че мрази всичко това, с безсилната омраза на малко дете, което бие ръба на масата, където се е ударило; че го мрази и че то ще изчезне завинаги. Не мразеше болките, те бяха вече далеч от сетивата му и не бяха оставили нищо след себе си освен едно почти външно, обвинящо го като воал чувство на безсънна умора, на сладка премала, каквато човек изпитва в дъжделивите есенни следобеди, когато през лятото е валило

вече твърде много, а човек е намерил убежище в телесната топлина и в тихата благодарност за спокойствието, предоставено му сред самия център на бурята... но дори и това чувство си бе вече отишло, когато той поиска да размисли върху него; той бе пропаднал през това чувство като през спасителна мрежа от тънка копринена хартия и сега това чувство се носеше над него и отлиташе. Още първата атака го бе пречупила, бе го парализирала за останалата част от тази битка; още с първата атака този негов дяволски противник, който просто не можеше да бъде овладян, му бе отнел всички шансове; с юмручен удар бе избил от мозъка му закона на мисленето и сега му диктуваше хода на битката — о, и то каква битка! Повръщаше му се от такъв начин на борба.

— Заради една такава глупава, мръсна история... — започна първият още веднъж, а когато другият отново не отговори нищо, продължи с въпроса, който го занимаваше още отпреди: — Какво ли си мисли човек като този, докато лежи и чака да се пресели на оня свят? Какво ли навярно си мисли?

Другият погледна намусено мъжа, който бе задал въпроса, и отвърна:

— Какво си мисли ли? Всевъзможни гадости си мисли! — След това отвърна очи, а и първият вече не го погледна, понеже и двамата усетиха, забелязаха го един в друг, че изпитват такъв голям страх, както никога досега през живота си.

Не! Точно това не бе очаквал. То бе не само по-отвратително, отколкото някога си го бе мислил, но на всичкото отгоре и съвсем различно. Наистина често бе размислял върху него и винаги бе наблюдавал внимателно, когато някои умираше, а през войната го бе и описал, след като се бе консултирал с един лекар, за да не допусне някаква анатомическа неточност; бе описал как лежат смазани, притиснати към земята, докосвайки я с много по-голяма повърхност на тялото, отколкото лежащ жив човек, докато само преди малко са имали все още и обем, и маса, и тегло, но тъй, както лежаха, изглеждаха, сякаш дете би могло леко да ги натовари върху плещите си и да ги понесе; изглеждаха различно от онези, които бяха умрели в леглото си и лежаха на смъртния одър внушителни и закръглени, както в леглото, което меко е приемало извивките на тялото им. Всичко това бе описал много пъти, бе описал и каквото има още да се описва в тази връзка и всичко останало. Но сега тук, на това място, трябваше да направи

откритието, че всички тези неща бяха съвсем различни, дяволски различни от онова, което някога си бе мислил — бяха много по-малко явни, много по-малко мъчителни, почти благопристойни, безболезнени и съвсем не цинични. Мъчителното и циничното бе привнесъл именно той с мислите си. И докато мислеше това, усети някакъв мощен тласък, които сякаш изкара вътрешностите му навън, и почувства, че с него става нещо твърде окаяно. А единият от двамата мъже, подскачайки от своята приклепнала поза, викна уплашено:

— Сега бълва кръв. Съвсем светла, пенлива кръв. Боже мой, сякаш около устата му тече бирена пяна! — После се обърна към другия: — Какво говорех! Не казах ли веднага, че е от дробовете? — И повтори тържествуващо: — Не го ли казах веднага?

— Избърши тази мръсотия! — каза другият уморено, а първият избърса с носната си кърпа пяната от устата на лежащия човек. Кърпата не пъкна обратно в джоба си, а я хвърли на земята.

Слънцето все още се тулеше зад облачната верига на хоризонта, но цялото пространство се изпълваше видимо с неговата светлина, а нещата придобиваха определена форма, дори тук в сянката, където всичко изглеждаше все още мъгляво. Но мястото, където бяха тримата мъже, неудържимо се въртеше към слънцето.

Също тъй знаеше, че сега действително е твърде късно за каквато и да била корекция и за всичко. Живял бе с всички онези неща, които бяха доловими за мисленето му, и се бяха нагодили към него и ето, най-сетне бе подхвърлил сам себе си, с тяло и душа, на мисленето като последно, като най-крайно предизвикателство, а мисленето не бе приело това предизвикателство. И това той бе забелязал отдавна, само че не бе искал да го признае; бе се съпротивявал срещу тези атаки на истината и това бе последната му грешка. Това бе изтръгнало и последното късче здрава почва изпод нозете му, бе го подрязало чисто и акуратно и оттогава той бе започнал да пада, а когато забележа падането си, вече бе твърде късно. И въпреки това не се предаде, а с последните жалки останки от съпротивителните си сили размисляше какво е станало — дали нещата около него се възнасят, лишени от тегло и маса, плоски, мъртви, и олекнали от него, който е бил техният живот, отдалечават се от него, от живота си, отделят се от победения живот; дали нещата се издигат над своя живот, или пък самият той потъва сред нещата, които бяха представлявали неговият живот, слиза

под тяхното равнище, все по-дълбоко и по-дълбоко; или пък се извършва и едното, и другото едновременно: въздигането на освободените от него неща и неговото собствено падане, невъзпирано вече от никое от нещата — ужасен разрив, разделящ го с всичко. Овладей бе нещата на света с помощта на мисленето си, сега обаче те му се изплъзваха; тъкмо сега, когато бе нужно да ги задържи; когато бе нужно да се задържи о тях. Досега те се бяха подбивали с него, разкривайки му своята привидна отстъпчивост; сега обаче му се изплъзваха, като не му оставяха нищо друго, освен него самия, сред неговия излязъл от релсите свят, който той бе смятал вече за подреден и стабилен. И сега бе отново в самото начало, непроменен, без прираст и без никакво участие в каквото и да било; и сега бе твърде късно за всичко. Откри, че мисленето не му е принадлежало: че по-скоро той е принадлежал на мисленето си, бил е негов крепостник и сега, изхвърлен от служба при господаря, трябва да загине най-мизерно. Откри, че неведнъж е бил побеждаван и че тъкмо нещата го бяха затрили, да, направо го бяха затрили. И сега виждаше как горе балонът се отдалечава, един от балоните, които винаги бе искал да има от пъстрите гроздове натрупани балони на годишния панаир. Тъй като бяха бедни, много рядко получаваше такъв балон. Веднъж получи един, когато баща му, опитващ тогава щастието си като търговец на добитък, се завърна от народните празненства в един друг град, а един или два пъти получи балон по време на местния годишен панаир, веднъж един при надбягвания с шейни, а по-късно още няколко пъти без особен повод. Когато получи балон, омотаваше края около дребното си юмруче и по опъна на края разбираше, че би могъл по всяко време да пусне балона на свобода; по опъна на едва видимия край, чийто край бе намотан неколккратно около юмрука му, усещаше своя контрол, усещаше своята власт над балона, а онова, което истински го въодушевяваше, бе възможната свобода на неговия балон и той се бореше срещу тази свобода, мереше силите си по нея и ѝ се съпротивяваше с надеждата, че ще бъде победен. Веднъж отвърза балона от ръката си и го пусна, но не на открито, а вътре в стаята, където балонът се вдигна до тавана и увисна там — тъй той все още го държеше под своя контрол, а след известно време постави трикракото столче на масата, покачи се отгоре му и прибра балона, върна го обратно в свое тотално притежание, в обсега на абсолютната си власт,

а същото вършеше по-късно и с другите балони. Никога не пусна балон на открито, при все че това бе най-голямото му желание. Задържах балоните под свой контрол дотогава, докато всичкият газ отлетеше от тялото им, а това често траеше по няколко дни и този техен край го караше да потъва в земята от срам. Тогава гледаше как смачканата кожица лежи окаяно на земята и онова, което му се набиваше в очи, бе именно конецът, който преди това бе едва забележим; конецът бе необходим само за да може той да усеща своя контрол над балона, за да може да упражнява властта си над него; и сега конецът бе станал излишен, противен и вдъхващ срам. Ала никога не пусна балон на свобода. Веднъж получи един — това бе последният му балон — и докато го държеше в ръцете си, каза си: този ще бъде. И го улови съвсем изкъсо, понеже му се струваше, че тъй най-добре ще усеща опъна на конца в малкото си юмруче; а някакъв друг хлапак, злонравен или може би просто палав, вдигна от земята една неизгаснала цигарена угарка и я натисна в ципата на балона; балонът се пръсна с трясък, усети в ноздрите си зловонната миризма, а след това безкрайно бавно плъзна погледа си от дребното си юмруче към конца, който сякаш под въздействието на някаква магия сочеше към земята, а долу се поклащаше мъничка и забулена в лек дим разкъсаната ципа и това бе всичко, което бе останало от балона. А това бяха останките и на всички други балони и парченцето раздърпана, опърлена кожица на края на конца, който се изплъзна от ръката му, падна на земята и остана да лежи там, за да изчезне съвсем, и оттогаз вече не обичаше балони. Защото оттогава започна да мисли, че най-важното на този свят е да се овладеят нещата и се вземат под контрол, а по-късно, колчем помислеше за това, отдаваше все по-малко значение на обстоятелството, че просто не бе проснал на земята, не бе натупал с малкото си юмруче онзи хлапак, който му спуска балона. Това не бе направил, ала бе започнал да мисли, а това, това беше важното. Оттогаз насетне никога вече не пожела да има балон, а и не получи повече, а дотогава това бе най-голямото му желание. Неговото най-голямо желание, неговото единствено истинско желание до този момент бе да получава балони, да получава балони, за да ги пуска на свобода. Ала никога не го стори; винаги му бе жал — не заради балона, а заради възможността да усеща властта си над него. И винаги си казваше: ще бъде следващият, а след това отново следващият и

знаеше съвсем сигурно, че следващия ще пусне, а после бе вече твърде късно. Никога не го стори, при все че желанието му да пусне балон на свобода бе по-силно от това — да го получи и да го задържи до жалкия му край. Когато пожелаваше да му подарят балон, желаше го само, за да може да му дари свободата. Но никога досега не се бе признал за победен в битката срещу тази свобода и изведнъж бе вече твърде късно, а след това постепенно взе да забравя за голямото си желание и когато вече имаше да върши други неща — цялото това размотаване с многото професии, с ортаци, с жени и с какво ли не още, — тогава вече отдавна бе забравил за истинския си копнеж; тъй като сега въпросът бе да оправдае победата си над свободата; и изведнъж, за едно само тупкане на изнуреното му сърце, повярва, че разбира всичко.

— Какво ли навярно си мисли човек като този? — попита единият от двамата, които клечаха край него. — И в какво ли вярва? — продължи той. — Дали човек като този изобщо вярва в нещо?

Другият не отвърна нищо, а първият хвърли крадешком изпитателен поглед към лицето на лежащия човек и видя, че на един пръст разстояние от основата на носа му виси една къпина и понеже си помисли, че тази къпина би могла да подразни човека, дръпна клонката встрани, а гъвкавото стръкче отскочи обратно, перна остро слепоочието на лежащия човек и извивайки се повторно, го шибна през челото. Той дори не помръдна. Мъжът пречупи клонката и я остави да се люлее. След това отново се вторачи в лицето на лежащия човек. Слънцето озаряваше морето, чиято металическа повърхност вибрираше като от много далечни удари с чук — ефирно тънката медна ламарина трептеше изпод ударите на слънцето, което блъскаше отгоре ѝ с безброй остри лъчи. Дребни вълни се търкаляха към брега, виолетово-кафяви в горната си част, и се отливаха обратно в дълбоката метална зеленина на огледалната повърхност. Но тук, където двамата мъже клечаха край лежащия човек, се стелеше все още сянка. Онзи, който бе прегънал клончето, продължаваше да се взира втренчено в лицето на лежащия човек, а когато той вече не отместваше очи и погледът му стана съвсем пряк, другият мъж го попогледна набързо и каза:

— Ако пък този вече не е на оня свят...

Първият, който седеше по-наблизо, заопипва несръчно челото на лежащия човек, което бе гладко, както сега морето, а след това се

опита да усети пулса му; ала пръстите му трепереха тъй силно, че не бе в състояние да напипа пулса и понеже се срамуваше от другия, затрепери още по-силно. Ала и другият нямаше никакво желание да търси пулса и изобщо само бе чакал да се свърши всичко: и много по-високо, отколкото досега бяха говорили, той каза на първия:

— Ясно, вече е на оня свят.

А този се зарадва, че може да отдръпне пръстите си от ставата на лежащия човек, и когато двамата се изправиха, тихичко каза:

— Отиде си, без да гъкне.

— Ах, остави ме на мира! — каза другият грубо и изпъна скованите си от дългото клечане крака; ала първият продължи несмутимо:

— Без дори да гъкне. Само веднъж потрепна съвсем леко; сякаш нещо не му беше добре. Но после отново се успокои. После пък му беше съвсем добре.

— Сигурно му е било добре — отвърна вторият през рамо, вече тръгвайки. — Наистина не му оставаше нищо друго.

Човекът все така лежеше на земята. Малко по-късно първият каза:

— С няколко ивици лейкопласт все още можеше да се направи нещо. Зигзаговидна превръзка, една ивица връз друга; тогава въздухът не може да излезе.

— Да не си се побъркал! — отвърна другият гръмогласно.

Ала първият продължи несмутимо:

— Обаче куршум в гърдите е винаги лоша работа. Куршум в гърдите е почти толкова лошо, както куршум в корема.

— А не е да не беше куршум в гърдите — каза вторият, загубил доста от предишната си самоувереност. Усещаше се ужасно безпомощен, а първият побърза да отвърне:

— Ако не беше куршум в гърдите...

Двамата тръгнаха и никога вече не заговореха за това.

„Защо ме изоставят?“ — мислеше лежащият човек.

„Защо ме изоставят? Та те ме оставят съвсем сам? Защо ме изоставят?“

Слънцето висеше вече пълно и окръглено в небето и поемаше своя път. Започваше ден като всеки друг ден.

1954

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.